

**OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ PENTRU ȘCOLI/SECȚII CU
PREDARE ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR ȘI PENTRU ROMÂNII DIN DIASPORA**
Secțiunea A. Limba și literatura română pentru școli/secții cu predare în limba maghiară
Etape națională
Arad, 12 aprilie 2024
Clasa a XI-a

- Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Răspunsurile date nu vor avea titlu sau motto. Utilizarea acestora va atrage după sine descalificarea.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

Citește fiecare dintre textele date, pentru a putea răspunde la cerințele de mai jos.

A.

Zborul a fost una dintre temele cele mai persistente ale viselor mele. Nu sunt singurul om probabil care a visat că zboară. În ce mă privește, însă, frecvența acestui vis m-a tulburat la un moment dat destul de mult, mai ales prin elementele sale repetitive.

Când zbor (în vis) o fac într-un mod instinctiv și fără un control total al gesturilor mele. Mă arunc de fapt în brațele aerului și în general reușesc destul de repede să mă ridic la o înălțime apreciabilă. Foarte des însă aceste exerciții de zbor rămân ridicole, practic plutesc la doar doi sau trei metri de pământ, ceea ce îmi provoacă un sentiment de frustrare, îmi este milă de fapt de mine însumi... Sunt însă și momente când, cu un fel de inconștiență, care nu știu de unde vine, mă ridic foarte sus și reușesc să mă rotesc deasupra unor peisaje uluitoare. Am zburat deasupra orașului meu natal și deasupra a tot felul de reliefuri. Niciodată însă nu m-am visat zburând deasupra unor peisaje vizitate după vârsta de 16 sau 17 ani. Mai toate exercițiile de zbor rămân cantonate* în zona orașului meu natal și a casei în care m-am născut și am trăit până la vârsta de 18 ani... Acel univers pare să fie cel mai propice pentru zbor, în special grădina lungă din spatele casei unde se află un imens nuc bătrân. Este nucul copilăriei mele, acest nuc m-a vegheat dintotdeauna, la ora la care deschideam ochii el se afla deja acolo, așteptându-mă, a făcut parte din primul meu sistem de repere. A fost un nuc cu care am dialogat întrucât mi se părea oarecum înfricoșător. Era atât de rămuos și de contorsionat, încât niciodată nu am reușit, de fapt, să mă urc măcar până la jumătatea lui. Subconștientul meu a înregistrat cu siguranță acest fapt ca pe un eșec. Alți copii din cartier, mai dibaci decât mine, atunci când veneau să se joace în curtea mea, reușeau să urce până în vârful nukului. Eu rămâneam însă paralizat în fața imensei coroane a acestui arbore. Când venea toamna și trebuia să scuturăm nucile, cel puțin trei sau patru copii din vecini își ofereau serviciile și reușeau să atingă cele mai îndepărtate ramuri ale nukului. Eu rămâneam însă jos, admirându-i cu invidie pe prietenii mei, dar incapabil să le urmez exemplul. În schimb, mi s-a întâmplat să mă visez zburând deasupra nukului. Pe cât de mult funcționa acest nuc ca simbol al unei frustrări, pe atât de mult în visele mele el devenea aerodromul meu intim. Exercițiile mele de zbor începeau, aproape invariabil, de la baza nukului, de la trunchiul său pe care abia îl puteam înconjura trei oameni înlănțuiți. Acea curte lungă plină cu iarbă era perfectă pentru lansarea mea, și în cursul tuturor acestor tentative eram ajutat în efortul meu de a mă ridica în aer de energia discretă a aceluia arbore. Nucul mă ajuta să zbor, sunt absolut sigur. Nucul îmi dădea un elan enorm, îmi insufla un fel de încredere în mine. Am zburat în felul acesta de nenumărate ori deasupra nukului, deasupra curții din fața sa, deasupra celor două case care formau geografia mea intimă (casa familiei mele și casa bunicilor dinspre tată), deasupra unei imense grădini de zarzavat și a unei livezi cu meri, peri, pruni și cireși... Acel oraș cu case și grădini în care m-am născut era de fapt propice zborului, întrucât se putea zbura deasupra grădinilor.

Matei Vișniec, *Negustorul de începuturi de roman* (2014)

* cantonate - limitate

B.

ZBOR: simbol al aspirațiilor spirituale, zborul exprimă dorința de confruntare cu timpul și de înfrângere a distanțelor. Starea de plutire este un atribut al visului, dar și manifestarea forței magice. În cultura noastră populară este prezent motivul *luării pe sus*, al zborului călare pe un băț, ca fapt vrăjitoresc. [...] Așa după cum explică Eliade, zborul este o năzuință generală pentru toate straturile culturii arhaice și sugerează dorința omului *de a rupe legăturile care îl țin prins de pământ*. Ca simbol al libertății, poate fi interpretată și încercarea lui Manole de a coborî de pe acoperișul bisericii cu aripi de *șindrii ușoare (Mănăstirea Argeșului)*, dar și ascensiunea lui Hyperion, care *zboară gând purtat de dor*, pentru a se elibera de povara veșniciei: *Porni luceafărul. Creșteau/În cer a lui aripe,/Și căi de mii de ani treceau/În tot atâtea clipe (Luceafărul)*. Din perspectiva lui G. Călinescu, în opera eminesciană *ridicarea la cer este un adevărat moment de delir uranic*. Aripa, semn al înălțării, amplificată prin detaliul creșterii într-un peisaj halucinant, imprimă semnificații magice și evocă imaginea îngerilor care plutesc în univers, ca în alt poem eminescian - *Povestea magului călător în stele: Și răsfirați în spațiu îngerii duceau în poale/A lumilor adânce și blânde rugăciuni*. În această scriere, magul *zboară ca gândul* spre viitor dus de o stea înaripată: *Se suie-n vârf de munte, o stea din cer coboară - /O stea, vultur de aur, cu aripe de foc,/Pe ea șezând călare, în infinit el zboară./Stelele sclipeau sfinte și-n cale-i făceau loc. Ca și luceafărul, călătorește mii de zile într-o clipită spre lumea depărtată, situată în viitor, adică la marginile haosului*. În basmele populare, zborul este apanajul personajelor supranaturale, de cele mai multe ori fixate în spațiul lumii de dincolo. Caii înaripați, zmeii și balaurii zburători, zânele sau păsările uriașe (pajura, în special) fac legătura între lumi.

Doina Ruști, *Dicționar de teme și simboluri din literatura română* (2006)

Subiectul I

(30 de puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Indică antonimele contextuale pentru fiecare dintre cuvintele subliniate în cele două texte date. **5 puncte**
2. Menționează un motiv literar asociat zborului, ilustrându-l cu o secvență relevantă din *Dicționarul de teme și simboluri din literatura română* de Doina Ruști. **5 puncte**
3. Explică un motiv pentru care personajul din textul *Negustorul de începuturi de roman* de Matei Vișniec consideră zona orașului natal un loc potrivit pentru zbor. **5 puncte**
4. Prezintă, pe baza textului *Dicționar de teme și simboluri din literatura română* de Doina Ruști, una dintre semnificațiile zborului în basmele populare. **5 puncte**
5. Susține-ți opinia despre semnificația următoarei secvențe din textul *Negustorul de începuturi de roman* de Matei Vișniec: „Acea curte lungă plină cu iarbă era perfectă pentru lansarea mea, și în cursul tuturor acestor tentative eram ajutat în efortul meu de a mă ridica în aer de energia discretă a aceluia arbore. Nucul mă ajută să zbor, sunt absolut sigur. Nucul îmi dădea un elan enorm, îmi insufla un fel de încredere în mine.” **5 puncte**

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 25 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Subiectul al II-lea

(35 de puncte)

În timpul pregătirii pentru olimpiadă, Maria și Matei, elevi în clasa a XI-a, au consultat *Dicționarul de teme și simboluri din literatura română* de Doina Ruști, atrăgându-le atenția următoarea secvență: „zborul exprimă dorința de confruntare cu timpul și de înfrângere a distanțelor.”. Redactează un dialog între Maria și Matei, care să conțină două puncte de vedere diferite referitoare la secvența citată. Dialogul va conține cel puțin patru replici și va avea 100 – 150 de cuvinte.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Subiectul al III-lea

(35 de puncte)

Scrie un eseu structurat, de minimum 300 de cuvinte, despre *sentimentul libertății*.

În redactarea eseului, vei avea în vedere:

- precizarea unui motiv pentru care *sentimentul libertății* este definitoriu pentru ființa umană;
- ilustrarea motivului precizat prin exemple relevante din cele două texte date;
- prezentarea unei asemănări și a unei deosebiri de viziune referitoare la *sentimentul libertății* în textele date;
- stabilirea unor legături între experiența de lectură/culturală și experiența personală referitoare la *sentimentul libertății*.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Notă

Respectarea, în eseu, a ordinii cerințelor nu este obligatorie.

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă eseul are minimum 300 de cuvinte.

Inserarea de citate critice necomentate sau nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.